

оперетата, балета, камерното и симфоничното, хоровото и др. под. изкуства, както и за тоталната им включеност и интенционалност към масово развлекателното, зрелищно елементарното, „плебейското“ и „лесно смилаемото“ за всеядната нискокултурна човешка душевност, т. нар. малко изкуство.

Без ни най-малко да отричам корелацията между същността, формата, мащаба и динамиката на културните вкусове и критерии, от една страна, и равнището на интереса и посещаемостта спрямо спектаклите на определени „висши“ или „нисшестоящи“ изкуства, от друга страна, смятам, че има и други причини и основания. Именно онези фактори, които дълбоко стоят, завоалирано обуславят и стимулират едни или други културно-естетически ориентации и прояви в консумацията на културата и изкуството. И тъкмо те са един, нерядко неосъзнаван и дори подсъзнателно развиващ се и действащ пласт, който е много трудно рационално да бъде „уловен“, да се осмисли и преживее от ромите в този контекст.

Циганите безапелационно твърдят, че „ей на, ние циганите носим в кръвта си музиката, а танците са в нашите тела, без тях не можем да живеем“, и същевременно проявяват крайно едностранчиво, силно преферирано и редуccionистки селективно отношение към една тясна част от богатия спектър на изкуствата. Тази, в която фигурира като доминиращ фактор музикалната и танцово-пластичната инвенция. Затова е крайно наложително за успешното прокарване на научните анализи да потърсим и онези подсъзнателни мотивиращи пластове на подобна ориентация и изява, които дават и по-друг семантичен ракурс, по-друг облик на формалната реализация на ромската културна и развлекателна интенционалност.

Конкретно в случая с цирковите представления при нас изпъква един пласт на орално разкриване, на обяснение на предпочитанията, на мотивите за удовлетвореността от цирковия спектакъл от страна на ромите. Но по-важен по моему е онзи сублимиран, дълбочинен, релефно и външно неочертан, нечут и незрим мотивационен пласт, онази ценностна селективност, която подклажда и импулсира подобен род културно-естетически редуccionизъм. Позволявам си в случая да не използвам неточното, но масово разпространено